

LARVIK TINGRETT

DOM

Avsagt: 16.09.2008
Saksnr.: 07-182977DBO-LARV
Dommer: tingrettsdommer Randi Carlstedt
Saken gjelder: Tvist i boet,

Kari Lønning
Eilif Andersen
Dagfinn Andersen

Jussie Margot Andersen

Det ble avsagt slik:

DOM

Hans Andersen, f. 09.01.1913, døde 16.11.2007. Avdøde var enke etter Jussie Margot Andersen, f. 27.04.1914 som døde 13.09.2000

Offentlig skifte ble åpnet 6. desember 2007 og advokat Sigurd Ihlen ble av retten oppnevnt som bostyrer.

Det er utstedt proklama, og det er foretatt registrering i boet. Lengstlevende hadde opprettet testament 5. september 2006.

Advokat Ihlen har inngitt midlertidig innberetning i boet datert 19. mars 2008. Det er innberetningen redegjort for det arbeid som er gjort og status på boet. Det er videre gitt frist for å bestride innberetningen og testamentet. Ved brev til retten av 14. april 2008 krevde Dagfinn Andersen skifte av bostyrer. Verken den midlertidige innberetningen eller testamentet er bestridt.

Ved kjennelse av 13. mai 2008 ble oppnevning av bostyrer advokat Ihlen opprettholdt, i det Dagfinn Andersens begjæring om skifte av bostyrer ikke ble tatt til følge.

Ved brev til retten av 16. mai 2008 har Dagfinn Andersen anført at det er påvist urettmessige handlinger som ikke er fullstendig avklart, og også anmodet om etterforskning av Økokrim. I brevet tas opp et forhold vedrørende aksjer i Norsk Hydro som Dagfinn Andersen skal ha mottatt før 1999, samt et forhold vedrørende felleseieskifte mellom Dagfinn Andersen og tidligere ektefelle Toril Nergaard som har tatt utlegg i hans arvedel.

Han har videre redegjort for elementer for Hans Andersens handlinger, og endelig tas opp at Dagfinn Andersen mener at bostyrer ikke har etterkommet de krav Dagfinn Andersen har fremsatt, og det er i denne sammenheng det begjæres etterforskning av Økokrim.

I brev til retten av 22. mai 2008 har bostyrer foreslått at retten setter frist for å reise skiftetvist. Det som fremstår som aktuelle tvister er anvendelse av arveloven § 21 og/eller arveloven § 19 og gyldigheten / tolking av testamentet.

Det er i utgangspunktet Dagfinn Andersen som har påberopt seg anvendelsen av arveloven § § 21 og/eller 19 og har også hatt innsigelser i knyttet til testamentet og fordeling av innbo og løsøre som er omhandlet i testamentet. Også de øvrige arvingene hadde synspunkter på hvordan testamentet skulle forstås. Bostyrers brev med redegjørelse er sendt alle arvingene med frist for å reise skiftetvist til 30. juni 2008.09.11

Dagfinn Andersen skrev til retten 15. juni 2008 og påpekte at det var urettmessige handlinger som ikke var avklart, og som han mente måtte avklares før en eventuell

skiftetvist. Han ba om ytterligere frist for å reise tvist til 20. 08.08, men dette ble ikke innvilget.

Hans Petter Lønning har tilskrevet retten den 29.06.08 og hvor han påpeker at bobehandlingen har tatt tid og også at han mener at det ikke kan reises innsigelser mot testamentet.

Ved skriv av 30. juni 2008 har Dagfinn Andersen fremmet tvist om forskudd på arv utdelte i 2001 til Kari Lønning og hennes barn med kr 690 000.

Han krever under dette punkt: "Gaven/forskudd på arv kr 690 000,- kreves omstøtt, jfr arvelovens § 19, og det fremmes krav om avkorting. Jfr arveloven § 21 m.m. kreves fradrag ved endelig utdeling fra boet, med tillegg av renter og påført belastning/omkostninger for undertegnede for påviste lovbrudd."

Det hevdes at Dagfinn Andersen har påvist avvik i uskifteboet i 2007 på kr 250 000-300 000. Dette avviket har Dagfinn Andersen fremmet som tvist.

Endelig har Dagfinn Andersen at det i 2002 er brukt penger fra uskifteboet til å kjøpe poliser og begunstige barn og barnebarn. Disse midlene anser Dagfinn Andersen som forskudd på arv, og kreves omstøtt. Det kreves også avkorting for Kari Lønning og Eilif Andersen, mens det for Hans Jørgen Neergaard og Torfinn Neergaard Andersen kreves det beløp som er anvendt til kjøp av polise omstøtt og tilbakebetalt.

Dagfinn Andersen har også bemerkninger i forhold til testamentets gyldighet.

Han har nedlagt slik påstand:

"1. I henhold til § 19 kreves midlene utdelte i henhold til pkt 1 a) og b) omstøtt.

Omstøttingen kreves gjennomført med tillegg av renter og omkostninger fra 1/2 2001, og fratrukket ved utdelingen av resterende arvebeløp og arvingene Kari Lønning og Eilif Andersen.

2. Uavklart forhold, fra året 2007, kreves avklart før endelig grunnlag for avslutting og utdeling av boet kan finne sted. Det nedlegges påstand om avklaring av forholdet, og fremlagt som tvist innen 30/8 2008.

Samme forhold som anført i denne påstand pkt 1, antas å bli gjeldende.

3. I henhold til § 19 kreves midlene omtalt i pkt3 omstøtt. For arvingene Eilif Andersen og Kari Lønning, kreves omstøtting gjennomført ved fratrukk, med tillegg av tenger og omkostninger fra 1/1 2002, på restoppgjør ved endelig utdeling

For anvendelse av midler fra uskifteboet, kreves omstøtt utbetaling til Hans Jørgen Andersen og Torfinn N Andersen, med krav om tilbakebetaling av den anvendte innskuddsdel.

4. Testamentet fremlagt av lengstlevende, kjennes ugyldig."

Bestyrer, advokat Ihlen har ved brev til retten av 1. august 2008 bemerket at det ikke medfører riktighet at det har foregått en reduksjon av uskifteboet i 2007. Bankinnskudd er økt fra 2006 til 2007.

Dagfinn Andersen har kommet med ytterligere bemerkninger i skriv av 7. august 2008.

Retten's bemerkninger:

Det er reist en del uenighet i boet etter Hans Andersen. Dagfinn Andersen har begjært offentlig skifte, som ble åpnet i desember 2007 og hvor advokat Ihlen ble oppnevnt som bostyrer ved retten's brev av 6.12.07.

Hans Andersen døde 16. november 2007, og satt i uskiftet bo med før avdød ektefelle Jussie Margot Andersen.

Det er 3 livsarvinger, Dagfinn Andersen, Eilif Andersen og Kari Lønning. Kari Lønning døde i mars 2008, og hennes dødsbo står som arving, representert ved hennes sønn Hans Petter Lønning.

Hans Andersen hadde opprettet testament i september 2006. Siden han satt i uskiftet bo, hadde han ikke full testasjonsfrihet.

I testamentet er det blant annet bestemt følgende:

"... at de hvitmalte møblene i stuen og entreen samt TV og musikkanlegg skal tilfalle vår sønn Eilif" "alt øvrig innbo/løsøre er det mitt ønske skal tilfalle vår datter Kari" "Det er for øvrig mitt ønske av leiligheten selges, og at nettobeløpet går inn i boet sammen med eventuelle kontanter, bankinnskudd og aksjefond som jeg etterlater meg, og at dette skal deles mellom våre tre barn Kari, Eilif og Dagfinn". –" Ved fordelingen skal verdien av det Eilif har fått av møbler etc. gå til fradrag med kr 2 000,- og det Kari mottar med kr 10 000,-". "Det våre barn arver skal være deres særøie."

Etter at den midlertidige innberetningen fra bostyrer var sendt ut, har Dagfinn Andersen rettet en rekke innsigelser og bemerkninger til bostyrer og til retten. Dagfinn Andersen har også begjært skifte av bostyrer, hvor retten ved kjennelse av 13. mai 2008 har besluttet at advokat Ihlen fortsetter som bostyrer.

Videre har retten oppfattet at Dagfinn Andersens innsigelser er uavklarte forhold i boet, herunder både spørsmålet om testamentets gyldighet og forståelsen av det, og hvorvidt de gaver og forskudd på arv som er gitt skal medføre avkortning i arv. Bostyrer har forsøkt å svare på en del av de spørsmål Andersen har reist, og etter retten's oppfatning har bostyrer gitt grunngitte svar som er dokumentert. Dagfinn Andersen har videre nektet at boligen kan tømmes og leiligheten selges før forholdene rundt testamentet og arveforskudd er avklart. Han har også fremmet begjæring om at Økokrim skal etterforske saken. Retten finner ikke ut fra de opplysninger som foreligger at det er noe grunnlag for slik etterforskning.

Bostyrer har overfor arvingene reist spørsmål om det ønskes skiftesamling til behandling av tvistespørsmålene, men retten har ikke mottatt slikt ønske fra noen av partene, hvorefter retten behandler skiftetvistighetene etter de skriftlige innlegg som er kommet.

Retten vil først ta stilling til testamentets gyldighet. Testamentet er opprettet av Hans Andersen som satt i uskiftet bo etter førstavdøde ektefelle Jussie Andersen. Det er ikke fremkommet at ektefellene hadde laget noe testament.

Etter arveloven § 18 kan den gjalevende ektefelle i levende live råde over boet som en eier, og over alt som tilhører boet. Han kan fritt disponere over boets eiendeler. Innen

visse rammer kan han uten å tenke på arvingene, forbruke aktiva. Den gjenlevende har ingen plikt til å holde boet i hevd, og selv om den gjenlevende gjør ting ektefellene tidligere ikke hadde råd til, må arvingene finne seg i dette. Gjenlevende kan også selge fast eiendom dersom han ønsker, uten at arvingene kan protestere, og det gjelder uansett om det er fellesie- eller særreiemidler gjenlevende sitter i uskifte med. Men han kan ikke forøde boet eller gi gaver som står i misforhold til boet, eller forfordele arvingene, gi en eller flere mer enn de andre. Også hvor førstavdøde har testamentert en bestemt ting til en livsarving og denne går inn i uskifteboet, legger ikke dette bånd på gjenlevendes rett til å avhende den.

Gjenlevende har også anledning til å disponere boet ved testament, men da ikke mer enn det som er hans del, halvparten av boet. Gjenlevende kan ikke ved testament rå over enkelte aktiva ut over en gjenstand som er verdt mer enn 1/3 av hans del, eller 1/6 av uskifteboet.

Slik retten ser det er det ingen krenkelse av pliktdelen, eller arveandelen at lengstlevende bestemmer at oppgjør fra salg av leilighet, kontanter m.v. skal deles like mellom barna. Det er i tråd med arveloven, og selv om det legges til grunn at testamentet formelt for denne del gjelder kun lengstlevendes del av boet, vil resultatet bli det samme. Spørsmål knytter seg til det innbo som er fordelt, og her har lengstlevende selv foretatt en fordeling ved at verdien av gjenstandene er fastsatt og at dette skal komme til fradrag ved fordeling av kontanter. Spørsmålet er da om verdien av innbo som er fordelt i testamentet overstiger 1/6 av uskifteboet.

Lensmannen i Larvik har registrert boet og anslått verdien av innbo til kr 12 608,50, og dette er omtrent det samme beløp som testator har oppgitt skal gå til fradrag i den enkeltes arvelodd for innboet.

Retten kan etter dette ikke se at det hefter forhold ved testamentet som gjør det ugyldig, men at det må tolkes til å gjelde lengstlevendes andel av boet.

Arvelater har anledning til å gi enkelte arvinger mer enn andre, forutsatt at ikke pliktdelen er berørt, eller at det går ut over den del av uskifteboet han kan disponere over.

I henhold til arveloven § 29 er to tredjedeler av arvelaters formue pliktdelsarv til livsarvingene. Det er også slik at gjenlevende kan testamentere bort en gjenstand selv om den er mer verdt enn den del av boet som er hans del, så lenge førstavdødes arvinger får det de har krav på i penger. I dette tilfellet er arvingene de samme etter førstavdøde og lengstlevende. Retten kan ikke se, ut fra de verdier som for øvrig finnes i boet, at testamentet berører pliktdelen eller for øvrig gir bestemmelser som berører førstavdødes del.

Retten må videre ta stilling til hvorvidt det er gitt gaver, forskudd på arv som må komme til fradrag ved arvefordelingen.

Når det gjelder arveforskudd, er det i den midlertidige innberetningen redegjort for at det er gitt gave/arveforskudd til Kari Lønnings 4 barn med 60 andeler i DnB pengemarkedsfond, og retten legger som skattefogden til grunn at dette anses som kontantutdeling, i alt kr 394 570,-. Dette er dokumentert ved melding til Vestfold skattefogdkontor og er gitt i 2001, etter at Jussi Andersen var død og hvor Hans Andersen satt i uskiftet bo.

Videre er Hans Andersens tidligere bankkonto i Fana Sparebank overført til Eilif Andersen med i alt 620 000, hvorav kr 200 000 er overført kun under merknad "forskudd på arv". Det resterende er overføring av en konto fra Hans Andersen til Eilif Andersen. Det er ikke dokumentert grunnlaget for denne overføringen. Så vidt sees er det heller ikke innberettet til fylkeskattekontoret.

Forut for 1999, mens begge ektefellene levde, har de gitt aksjer i Norsk Hydro i gave til Dagfinn Andersen. Dette skjedde i den perioden Dagfinn Andersen var gift med Toril Nergaard. Verdien av disse aksjene er ukjent. Dagfinn Andersen har ikke gitt opplysninger om verdien på disse. Det fremgår av dokumentene at i forbindelse med oppløsning av ekteskapet har Toril Nergaard et betydelig krav mot Dagfinn Andersen. Namsmannen i Larvik har tatt utlegg i forfalt arv overfor Dagfinn Andersen.

Det er for disse utdelingene som er beskrevet ovenfor, ikke fra noen av foreldrene gitt uttrykk for at disse gavene skulle gå til fradrag, eller at det skulle gjøres avkortning, det er kun for overføringen til Eilif Andersen når det gjelder de kr 200 000 at det er betegnet arveforskudd.

Hans Andersen eide videre 4 Vital Link livrenter hvor henholdsvis Kari Lønning og Eilif Andersen er forsikret og begunstiget, verdi pr 20.02.07 kr 99 573 og Dagfinn Andersens to barn, Hans Jørgen Nergaard og Torfinn Nergaard Andersen er forsikret og begunstiget med kr 49 637. Livrentene er mao med like beløp på hver gren, men i Dagfinn Andersens gren er det barnebarna som er begunstiget og ikke Dagfinn Andersen.

Arveloven § 38 bestemmer at dersom arvelater har gitt en livsarving en vesentlig gave uten at de andre livsarvingene har fått tilsvarende verdier, skal gaven avkortes i arven til mottakeren som forskudd dersom arvelater har bestemt det eller det ellers blir godtgjort at avkortning vil være i samsvar med arvelaters forutsetning. Tilsvarende gjelder for forsikring og utlegg.

De gaver, forsikringer og arveforskudd som er gitt til barn og barnebarn synes å være forsøkt gitt med noenlunde lik andel. Det er ikke dokumentert at lengstlevende har gitt uttrykk for at det som er gitt på denne måte skal avkortes i den endelige arv, med unntak for de nevnte kr 200 000, og det er heller ikke dokumentert at det er var en forutsetning fra arvelaters side. Slik retten vurderer det, er det forsøkt å gå likt til de tre grenene. At det

for forsikringene, er gitt til Dagfinn Andersens barn og ikke til ham, endrer ikke dette. Hva som vært foranledningen til at det er gjort slik, kan være den tvist som har vært mellom Dagfinn Andersen og hans tidligere kone, og at Hans Andersen da i stedet ville tilgodese sine barnebarn for å unngå at tidligere kone tok utlegg i det.

Regelmessig bør en gave ikke anses som avkortningspliktig med mindre den klart har preg av særbezugstigeelse og må karakteriseres som betydelig. Det er ikke krav om at slik avkortning skal være varslet på forhånd.

Som gjennomgått har arvelater her gitt gaver til alle tre barn, den ene dog til barnebarn, og det fremtrer ikke som noen særbezugstigeelse av noen, med unntak av de tidligere nevnte kr 200 000, dog slik at man ikke vet noe om verdien av de aksjer Dagfinn Andersen mottok.

Retten har lest alle skriv fra Dagfinn Andersen, og den dokumentasjon som han har fremlagt og finner ikke der noe som støtter at de gaver og forskudd som er gitt, skal føre til avkortning i arven nå. Det fremkommer en rekke utlegninger og beskrivelser, og det er en betydelig mengde skriv fra hans side.

Det er etter dette ikke sannsynliggjort at verken førstavdøde eller lengstlevende har ønsket at de gaver som er gitt skal medføre avkortning i den endelige arven, dog med unntak av de kr 200 000 til Ellif Andersen som er benevnt arveforskudd, og som er adskillig mer enn det som er dokumentert gitt till Kari Lønning ved hennes barn.

Retten har ved vurderingen her særlig lagt vekt på at det synes å være gitt tilnærmet lik andel til hver arvegren.

Behandlingen av boet har tatt noe tid, også fordi Dagfinn Andersen har motsatt seg at innbo fordeles og har ikke returnert til bostyrer fullmakt til å selge leiligheten.

I medhold av skifteloven § 61 kan hver av arvingene kreve eiendeler i boet solgt. Det er nok at en arving krever dette. Dersom arvingene ikke ønsker salg, kan skifteretten i mangel av enighet beslutte salg. I dette tilfellet er det ikke uenighet om at leiligheten skal selges, men Dagfinn Andersen ønsker at det skal utstå inntil han mener de innsigelser og spørsmål han har reist, er avklart.

Det er også slik at selv om arvingene ikke ønsker salg, kan tingretten beslutte salg. Dette skjer ved en administrativ beslutning, og tingrettens avgjørelse på dette punkt kan ikke ankes.

Retten beslutter således at leiligheten nå ryddes og settes for salg. Innbo skal inntil videre settes på lager.

Slutning:

1. Testament av 5. september 2006 er gyldig og gjelder for lengstlevendes arvelodd.
2. Det gjøres avkortning i arv for arveforskudd med kr 200 000 til Eilif Andersen.

Retten hevet

Randi Carlstedt
tingrettsdommer

Rettleddning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Utskriftens riktighet bekreftes

Vise Olsson

